

Definiendum itaque erit ab EE. VV.

I: An parochialis ecclesia s. Mariae Magdalенаe unita monasterio Benedictinorum sive regulari illorum ecclesiae sub titulo s. Zoili in Villa de Carion ordinis cluniacensis ordinariae jurisdictionis sit subjecta et pastoralis illius visitatio omnesque accipiam respicientes ad Ordinarium Palentinum pertineant? Et quatenus negative.

II: An liceat abbati dicti regii monasterii exerceri facere animarum curam supradictae parochialis ecclesiae s. Mariae Magdalенаe per presbyterum, sive secularem sive regularem ad ejus nutum amovibilem, sine Ordinarii Palentini licentia, approbatione et examine in casu?

S. C. resp.: Dilata et ad Em. praefectum juxta mentem.

Die 4. Jun. 1763.

Continuatio Palentinae.

Sacra haec congregatio, cum monachi tunc sua jura non tuerentur, benignius cum iis agendum censuit. Causae decisionem distulit et rescripto addidit: *Ad Eminentissimum praefectum juxta mentem.*

Non usque adhuc de sua contumacia desiliunt monachi: hinc instantior factus episcopus petit, ut modus tandem controversiae ac finis imponatur, maxime ut tumultus ac turbae vitentur, quae ope monachum, eo loci oriri possunt ex decreto, quo se inconsulto exerceri curam in illa ecclesia prohibuit ac designavit popularibus ecclesiam aliam; quod decretum reclamantibus monachis Nuncius apostolicus confirmavit.

Addit frustra eos exspectari, qui ab initio hujus sacrae congregationis iudicium ut declinarent summopere ensi sunt. Et licet pro conscribendis causae dubiis ac ad conferenda hinc inde

jura pro ordinatione ejusdem causae discutendae comparuerint, attamen iudicium illico deseruerunt et EE. PP. sententiam reformidant adhuc: Monitum (quae mens hujus sacrae congregationis erat) jam satis superque de hoc fuisse procuratorem generalem ordinis, qui respondit sibi renuntiasse abbatem s. Zoili, ut a paranda amplius defensione desisteret nihilque de causa ageret. S. C. resp.

Ad I.: Affirmative in iis, quae curam animarum et sacramentorum administrationem respiciunt.

Ad II.: negative.

Die 28. Jan. et 18. Feb. 1764.

Declaratur jus visitandi parochiales ecclesias Regularium in insulis Philippinis competere locorum Ordinarius.

Clemens Papa XI.

Ad futuram rei memoriam.

Cum, sicut venerabilis frater modernus Archiepiscopus Manilan. Nobis nuper exponi fecit, dilecti filii fratres ordinum praedicatorum, minorum s. Francisci de observantia nuncupatorum ac eremitarum s. Augustini necnon clerici seu presbyteri regulares societatis Jesu ordinariam visitationem in septingentis et amplius parochialibus ecclesiis, seu (ut vocant) doctrinis, quas in dioecesi Manilan. et aliis insularum Philippinarum episcopatibus regant et respective exercent, admittere renuant seque potius animarum curam dictasque parochiales ecclesias deserere quam sese Visitationi praedictae subicere velle declarent, plura scandala et inconvenientia cum neglectu constitutionum apostolicarum ac decretorum concilii tridentini exoriantur, ac proinde ipse Archiepiscopus de opportuno desuper remedio a Nobis provideri plurimum desideret, Nos ejusdem Archiepiscopi votis hac in re,

quantum cum Domino possumus, favorabiliter annuere volentes eumque a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes et absolutum fore censentes, supplicationibus eorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de nonnullorum ex Ven. fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus dicti Concilii Tridentini Interpretibus super hoc negotio a Nobis specialiter deputatorum, qui Fratrum et Clericorum seu Presbyterorum Regularium praedictorum procuratorem citatum et informantem super praemissis audiverunt, consilio jus visitandi Regulares in iis, quae concernunt curam animarum ac Sacramentorum administrationem Archiepiscopo Manilan. aliisque episcopis in Insulis Philippinis existentibus competere nec eosdem Regulares parochias seu doctrinas, de quibus agitur, sub censurarum, amissionis bonorum aliisque arbitrariis poenis dimittere posse, auctoritate apostolica tenore praesentium decernimus et declaramus.

Decernentes pariter easdem praesentes literas semper firmas, validas et efficaces existere et fore suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere ac illis, ad quos spectat et pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari et ab eis respective inviolabiliter observari: sicque in praemissis per quoscumque judices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, judicari et definiri debere ac irritum et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Datum Romae apud s. Petrum sub die 30. Jan. 1705.

(Bull. r. t. XII. p. 448. Ed. Luxbg.)

Benedictus PP. XIV.

Firmandis atque asserendis ecclesiasticae disciplinae regulis studiose intenti praedecessores nostri romani pontifices consueverunt, peculiaribus rerum aut temporum necessitatibus animadvertens, ad generalis providentiae curam animum adicere easque apostolicas constitutiones opportune promulgare, quibus gliscentes morum corruptelas resecent et ordinatas humanae arrogantiae praesumptiones reprimerent. Cui rei obtinendae utilissimum plane experti sunt vel antiqua patrum constituta renovare, interpretari aut declarare vel competentium romanae curiae tribunalium sive congregationum judicata et responsa colligere, confirmare aut in aliquibus remittere, eademque prudenter atque apte conciliare, si quando inter ea non satis convenire viderentur. Utque antiquiora omittamus exempla, non alia sane ratione fel. record. praedecessor noster Clemens PP. X. per suam constitutionem, quae incipit „*Superna*“ datam XI. Cal. Junii anno MDCLXX, inhaerendo pluribus resolutionibus congregationum S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus episcoporum et regularium ac Tridentini Concilii interpretationi auctoritate apostolica praepositorum, multa constituit circa debitam a Regularibus erga episcopos locorum Ordinarios observantiam, et subjectionem, tam in petenda eorum licentia et benedictione pro verbi Dei praedicatione in ecclesiis etiam suorum respective ordinum habenda quam in approbatione et facultate ab eisdem obtinenda pro administrando saecularibus poenitentiae sacramento. Ita pariter se gessit recolendae memoriae

praedecessor noster Innocentius Papa XII., quum ad normam plurium resolutionum congregationis concilii praefatae certas sacrarum ordinationum regulas et singulorum episcoporum jura in proprios subditos praefinivit, lata constitutione, quae incipit „*Speculatores*,“ sub datum pridie Nonas Nov. 1699.

§. 1. Hanc ipsam rationem Nos ipsi secuti sumus in apostolicis nostris litteris, quarum initium est: *Sacramentum poenitentiae* anno 1741 Calendis Junii datis, in quibus nonnulla decrevimus et statuimus adversus sacerdotes in sacramentali confessione suos poenitentes ad turpia sollicitantes, juxta declarationes in causis hujus generis, diversis temporibus et casibus prolatae a congregatione a venerabilium fratrum nostrorum romanae ecclesiae Cardinalium, contra haereticam pravitatem generalium inquisitorum. Ad ipsum nuperrime egimus, dum venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis cunctisque locorum Ordinariis per Italiam constitutis encyclicas litteras dedimus sub die 14. Aug. hujus anni 1745, quarum initium est: *Cum semper oblatas**), quibus a praedicta congregationis concilii tridentini interpretis resolutionibus et placitis neutquam discedentes, plura declaravimus circa onus, quod habent tum omnes animarum curam gerentes missam pro populo applicandi diebus saltem festis de praecepto, tum etiam ecclesiarum cathedralium et collegiatarum canonici alique de earum gremio, missam conventualem quotidie pro benefactoribus in genere specialiter offerendi. Nunc denique hoc idem a Nobis servatum iri declaramus, dum episcoporum jura, quod attinet ad visitationem ecclesiarum parochialium ad Regularium monasteria pertinentium,

*) Vd.: Tom. II. 79.

hac nostra perpetuo valitura constitutione asserere atque, ut infra, definire et constituere in animum induximus.

§. 2. Animarum curam in saeculares personas exercentes in iis ecclesiis, quae monasteriis seu domibus virorum aut mulierum adnexae sunt, sive ipsi regulares sint sive ipsi saeculares, sacri Tridentini concilii praescripto sess. 25. cap. 11. de Regularibus *subesse debent immediate in iis, quae ad dictam curam et sacramentorum administrationem pertinent, jurisdictioni, visitationi et correctioni episcopi in cujus dioecesi praedicta monasteria „sunt sita,“* exceptis dumtaxat iis monasteriis seu locis, in quibus abbates generales aut capita ordinum sedem ordinariam principalem habeant atque aliis monasteriis seu domibus, in quibus abbates aut alii regularium superiores jurisdictionem episcopalem et temporalem in parochos et parochianos exercent, salvo tamen eorum episcoporum jure, qui majorem in praedicta loca vel personas jurisdictionem exercent.

§. 3. Cum itaque nonnulli sacerdotes ab episcopali jurisdictione exempti, quos neque parochos neque animarum curae addictos esse constaret, ausi fuissent aliquibus christifidelium matrimonii interesse sine praevia episcopi aut parochi licentia, quaesitum fuit: *utrum hujusmodi sacerdotum correctio atque in eosdem animadversio ad episcopum, an vero ad eorum superiores privative spectaret?* Cumque ii privativum ejusmodi jus ex eo deducerent, quod Tridentina synodus loco citato, dum *facultatem tribuit episcopis corrigendi et puniendi sacerdotes ab eorum jurisdictione exemptos, in his, quae ad animarum curam et sacramentorum administrationem pertinent,* de iis dumtaxat sacerdotibus loquitur, qui vel parochi

sunt vel animarum curam exercent, cujusmodi sane ii non erant, de quibus agebatur, futilem hanc vanamque praesumptionem reprimere statuit fel. record. praedecessor noster Gregorius Papa XV. ac de consilio Congregationis s. Concilii Tridentini interpretis edita constitutione, quae incipit „*Inscrutabili*“ data Nonis Februarii anno Incarnationis dominicae 1622 decrevit et declaravit „*ut deinceps tam regulares quam saeculares quomodolibet exempti, sive animarum curam personarum saecularium monasteriis seu domibus regularibus aut quibusvis aliis ecclesiis vel beneficiis sive regularibus sive saecularibus incumbentem exercent sive alias ecclesiastica sacramenta aut unum ex illis ministrent, praevia episcopi licentia et approbatione, sive quoquo modo in dictae curae exercitio aut in eorumdem sacramentorum vel alius ex illis administrationem concernunt, omnimodae jurisdictioni, visitationi et correctioni dioecesanis episcopi, tanquam sedis apostolicae delegati, plene in omnibus subjiciantur.*“

§. 4. Hac controversia per Constitutionem Gregorianam e medio sublata, non ideo ab aliis quaestionibus et litibus circa idem rerum genus promovendis cessatum fuit; pluraque dubia tam in congregationibus sanctae romanae ecclesiae Cardinalium, quam in auditorio Rotae frequenter agitata et resoluta fuerunt circa peculiarium quorundam actuum naturam: *an scilicet iidem censendi essent ad animarum curam seu ad sacramentorum administrationem pertinere et consequenter, an episcopus in visitandis Regularium ecclesiis, quibus imminet animarum cura personarum saecularium, posset necne suam circa hujusmodi actus jurisdictionem exercere: tum etiam: an hoc aut illud monasterium dici posset ordinaria et*

principalis sedes abbatis generalis seu capituli ordinis ideoque ecclesia hujusmodi monasterio adnexa, quamvis parochialis foret episcopo, in visitatione subjecta non esset? Cum igitur resolutiones in praedictis curiae nostrae tribunalibus circa hujus generis quaestiones identidem captas earumque rationes et fundamenta diligenter et considerate perpenderimus, consilium quoque et sententiam audierimus aliquot ex venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus aliorumque virorum in juris canonici praestantium; nonnulla super his de apostolicae potestatis plenitudine discernere deliberavimus ac praesenti nostra constitutione inviolabilem quamdam normam praefinire, qua posita, omnes de caetero lites et controversiae praedictis de rebus, si fieri possit, penitus eliminantur atque omnia submoveantur obstacula, quae debitam decretorum s. Tridentini Concilii executionem in re tam gravis momenti impedire aut retardare hactenus consueverunt.

§. 5. Optimo sane consilio ab episcopis pastorem visitationem aggredientibus praemitti solent in singulae dioecesis loca aliqui sacerdotes missionarii, qui ante ipsorum adventum praedicationibus verbi dei et administratione sacramentorum poenitentiae et eucharistiae spiritualem populorum profectum et animarum salutem, qui potissimus est pastoralis visitationis scopus, studeant promovere. Inveniunt autem ex iis regularibus, quorum ecclesiis incumbit parochialis saecularium cura, qui in dubium revocarent: *an hujusmodi missionarios sive saeculares sive alterius instituti vel ordinis regulares, ab episcopo missos tamquam visitationis suae praenuntios, in propriis ecclesiis et domibus ad exercenda munera eisdem commissa admittere et recipere ipsi tenerentur?*

Quod dubium, quum in congregatione S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus episcoporum et regularium praeposita examinatum fuisset, sub die 31. Augusti 1668 affirmative resolutum fuit: *ut scilicet praedicti missionarii etiam a regularibus parochis seu curatis libenter excipi debeant omnibusque rebus juvari, quibus ad injunctum sibi onus adimplendum opus illis esse contigerit.* Quod Nos quoque probamus et auctoritate apostolica confirmamus atque in posterum (quoties id opus esse prudenti episcopi arbitrio judicatum fuerit) ab omnibus hujusmodi parochis seu curatis praecipimus observari.

§. 6. *Sed et in ipso visitationis cursu atque etiam extra illam aliqui regulares de suorum privilegiorum et exemptionum indemnitate plus nimio solliciti hanc episcopis controversiam moverunt: utrum iis liceret in ipsorum regularium ecclesiis seu parochialibus seu non parochialibus sacramentum confirmationis administrare?* Quae quidem controversia in Congregatione Concilii partibus plenissime auditis pro episcopis decisa fuit, quemadmodum et Nos generaliter et sine exceptione eandem definimus.

§. 7. *In exequenda vero pastoralis visitatione ecclesiarum parochialium, quae a Regularibus administrantur, minime quidem licet episcopo omnia ecclesiarum hujusmodi altaria visitare sed illud dumtaxat, in quo sanctissimum eucharistiae Sacramentum asservatur et consequenter sacrum ipsum tabernaculum, fontem quoque baptisterii, si adsit, item confessionale, in quo parochus ad audiendas confessiones residere solet, pulpitem ecclesiae, e quo parochus jus habet verba Dei juxta praecipuum ministerii sui munus annuntiandi; sacrarium pariter ecclesiae ad inspici-*

endum locum, in quo asservatur sacra supellex pro sacramentis tam intra ecclesiam quam extra illam decenter administrandis; sepulchrum excipiendis subditorum parochiae corporibus addictum, coemeterium parochianorum humanis cadaveribus destinatum; turrim campanarum, dummodo in ea sint campanae ad parochiam proprie spectantes; ac demum praeter res supra enuntiatas omnia sacra vasa, quibus vel particulae consecratae servantur vel sacra olea sive in baptismo sive in extrema unctione adhibenda vel aqua baptisterii vel alia rite benedicta, quae pro ingredientium aspersione ad ecclesiae fores poni consuevit.

§. 8. *Visitatiōi locali proxima est ea, quae personam respicit parochi, cujus quidem, si regularis sit, agendi rationem in iis, quae spectant ad observantiam proprii ipsius regularis instituti, non est episcopi requirere, quum ad ipsius superiorem regularem privative id pertineat, licet tamen episcopo vel potius ipsi specialiter incumbit ipsius parochi seu curati, etiam regularis, vitam ac mores scrutari quatenus ea, quae extra claustrum prodierint, rectoris animarum exempla, plurimum conferre ad populi aedificationem vel contra eidem obesse maxime possunt, quemadmodum alias eadem Concilii Tridentini congregatio sapienter decrevit et Nos etiam earumdem praesentium tenore decernimus et statuimus.*

§. 9. *Ad personalem quoque parochi visitationem proindeque ad episcopi jus et officium pertinet ea occasione examinare: an titulo legitimo parochus etiam regularis animarum curam exercent, an residentiae lex ab eo observata fuerit atque observetur; an ad synodum vocatus fuerit; an congregationes seu conferentias super casibus conscientiae ha-*

beri solitas frequentet; an onera, quae secumfert animarum cura, adimpleverit; ac inter alia, an missam pro populo applicaverit diebus festis de praeepto; an iisdem festis diebus omnia praestiterit, quae a s. Tridentino Concilio praescripta sunt, populum verbi Dei praedicatione et pueros in fidei rudimentis christianaque doctrinae praeeptis instruendo; an statis diebus excipiendis fidelium confessionibus vacet; an aegrotantibus et in extremo vitae agone laborantibus debita spiritualia subsidia sedulo praestet et sacramenta ecclesiae tempestive conferat; an pueros et puellas ante susceptionem sacramenti confirmationis, tum etiam ante primam eorum communionem opportunis instructionibus erudierit; an priusquam fideles ad matrimonia in faciem ecclesiae celebranda admittat, debitas inquisitiones adhibuerit atque adhibeat, quibus tuto deprehendere possit, nullum inter contrahentes impedimentum existere eosdemque libere matrimonio consentire ac demum in doctrina christiana, maxime vero in praecipuis religionis nostrae mysteriis illos instructos esse; denique an parochus apud se recte ordinatos retineat libros tum baptizatorum, ubi fons baptismalis adsit in ipsius ecclesia, tum vero sacro chrismate confirmatorum, libros etiam matrimoniorum et status animarum.

§. 10. *Uno verbo quidquid episcopus a parochis saeculari exquirere atque exigere solet ac debet, id omne, regulari observantia unice excepta, a parochis regulari exquirere et exigere potest; atque ubi hunc muneri suo defecisse compererit, opportuna decreta condere et pronunciare ac meritis in eundem poenas statuere, in quo nihilominus episcopi facultates minime privativae sunt, sed praesul regularis jus cumulatim cum ipso habet, ita tamen, ut si aliter a*

superiore regulari, aliter ab episcopo decerni contingat, hujus non vero illius decretis sit standum, prout alias a congregatione Tridentini concilii interprete judicatum fuit Nosque auctoritate apostolica probamus, confirmamus atque decernimus. *Privativum tamen episcopi jus est in parochianorum mores inquirere, ac si quae inter ipsos scandala oborta fuerint, auditis proborum ac prudentium virorum sinceris relationibus de iis cognoscere eaque opportunis remediis rescare et reformare: nec enim superioribus regularibus in hujusmodi saeculares parochiae subditos ulla competit jurisdictionis.*

§. 11. *Eveniente autem casu, quo vel episcopus vel superior regularis aliquem ex praedictis parochis ab exercitio curae removendum eademque privandum esse judicaverint, quoniam hujusmodi parochis sine praevia episcopi approbatione, ad curam animarum accedere nequaquam licet, quamvis a suis superioribus deputati iidemque ad nutum sint amovibiles, dubitatum fuit: an episcopus possit ad hujusmodi remotiones procedere sine superioris regularis consensu et an remotionis causas eidem adducere easque verificare deberet, tum etiam an regularis superior ad similem remotionem et privationem suo jure deveniens, consensum episcopi exquirere suasque agendi rationes illi notas atque probatas facere teneretur?* Qua de re, supradicta Congregatio Concilii decrevit: *hujusmodi parochos tam ab episcopo quam a superiori regulari aequo jure, non requisito alterius consensu, ab animarum cura removeri posse, nec unum alteri causas iudicii sul aperire multoque minus probare et verificare debere. Id quod a Nobis in omnibus approbatur et confirmatur.*

§. 12. *Postquam vero Tridentina*

Synodus loco superius declaravit, praedictos curatos seu parochos tam saeculares quam regulares animarum curam exercentes in monasteriis seu domibus religiosis, quibus hujusmodi cura personarum saecularium incumbit, subesse debere immediate in iis, quae ad dictam curam et sacramentorum administrationem pertinent, jurisdictioni, visitationi et correctioni episcopi (quod quidem, juxta magis receptam tribunalium hujus nostrae curiae sententiam intelligitur de jurisdictione episcopi ordinaria, non vero de delegata); *illa tamen monasteria seu loca ibidem a concilio excipiuntur, in quibus abbates aut alii regularium superiores jurisdictionem episcopalem et temporalem in parochos et parochianos exercent, salvo nihilominus eorum episcoporum jure qui alia quapiam ex causa seu titulo majorem in praedicta loca vel personas jurisdictionem exercent.* Quare nonnullis episcopis contendentibus, licere sibi, saltem tanquam delegatis a sede apostolica in parochos praedictos sive in parochianos aliquem jurisdictionis actum exercere, congregatio concilii respondit, quod ubi abbas aut superior regularis suam probat jurisdictionem episcopalem et temporalem in ipsos parochos et parochianos et contra episcopus probare nequit ampliore in eosdem jurisdictionem ex alio capite sibi acquisitam fuisse, abstinere omnino debet episcopus tam a visitatione quam ab alio quocumque jurisdictionis actu in hujusmodi parochos et parochianos. Quod quidem, veluti ipsius concilii decretis consonum, Nos etiam apostolica confirmatione roboramus.

§. 13. *Similiter ab episcopi jurisdictione, visitatione et correctione, etiam in his, quae ad animarum curam et sacramentorum administrati-*

onem spectant, praedicta sancta synodus excipit tam saeculares quam regulares parochos, qui animarum curam exercent in iis monasteriis seu locis, in quibus abbates generales aut capita ordinum sedem ordinariam principalem habent: quae exceptio sive limitatio pluribus controversiis occasionem praebuit. Et primo: an ad inducendam hujusmodi exemptionem ab episcopali visitatione satis sit, quod in aliquo monasterio resideat abbas regularis, licet is ordinis sui Generalis non existat? Super quo praefata concilii congregatio pronuntiavit, non sufficere abbatis cujuslibet residentiam, nisi sit abbas totius ordinis sui generalis. Tunc enim Tridentinum Concilium simplices abbates aut regularium superiores nominat, quum ab episcopi jurisdictione ac visitatione eximit parochos ecclesiarum, in quibus abbates aut alii regularium superiores jurisdictionem episcopalem et temporalem exercent; qua jurisdictione compertum est nonnullos etiam simplices abbates aut superiores regulares gaudere, quamvis non sunt ordinum Generales. De abbatibus autem generalibus seu ordinum capitibus tunc loquitur eadem s. synodus, quum a jurisdictione et visitatione episcopali exemptos esse indulget eorum monasteriorum seu locorum parochos, in quibus abbates generales praedicti aut capita ordinum sedem ordinariam principalem habent. Cumque ea dubio procul sit concilii mens, in hunc plane modum semper in posterum judicari et censi debere statuimus minime attempta distinctionis nota, quae in plerisque Concilii Tridentini editionibus impressis apposita conspicitur, inter verbum „abbates“ aliudque „generales“ utpote quae nullatenus reperitur in exemplari authentico actuum ipsius concilii, quod in archivio sedis apostolicae in arce sancti Angeli

asservatur; quodque, ut genuinam hujus loci lectionem certo cognoscere-mus, diligenter inspicere fecimus; proindeque a praedictis exemplaribus impressis eadem nota distinctionis est expungenda.

§. 14. *Altera quaestio est: an ad obtinendam exemptionem ab episcopali jurisdictione et visitatione sufficiat, quod aliquod monasterium superioris Generalis sedes existat, an vero praeterea requiratur, ut ipsum monasterium sit caput ordinis. De quo, quidquid alii opinati fuerint, decernimus sufficere, quod monasterium seu domus sit ordinaria et principalis sedes superioris Generalis, prout a congregatione concilii constanter judicatum fuit, quum verba Tridentini de capitibus ordinum loquentis non ad loca sed ad personas praesulum regularium in iis locis residentium referantur.*

§. 15. *Tertio dubitari contingit: an exemptio ab episcopi visitatione, quam Tridentina Synodus ut supra concedit ecclesiis parochialibus eorum monasteriorum, in quibus resident abbates generales aut capita ordinum, ad alias quoque parochiales extendatur, quae praedictis monasteriis unitae sunt et ab iisdem dependent? Sed quum de aliis hisce ecclesiis unitis taceant conciliaria decreta neque porro eadem ratio honoris cujusdam et reverentiae habendae erga superiores ordinum generales in propriis monasteriis vel ecclesiis residentes locum habeat in aliis parochialibus eisdem monasteriis, ut praefertur, unitis, quod pluries congregatio concilii censuit, hujusmodi scilicet ecclesias unitas minime exemptas esse a jurisdictione et visitatione episcopi, quamvis illae a parochis regularibus administrarentur, id ipsum Nos, praedictae congregationis resolutionibus inhaerentes, decernimus et constituimus.*

§. 16. *Quaesitum fuit quarto loco: an ratione exemptionis a jurisdictione episcopi, quae competit supra dictis rectoribus ecclesiarum residentialium superiorum generalium et propter eorundem rectorum omnimodam subjectionem jurisdictioni et correctioni praedictorum Generalium regularium jus aliquod et jurisdictione attributa sit iisdem superioribus generalibus in saeculares subditos hujusmodi ecclesiarum sive parochianos an vero dicendum sit jus ad episcopum private pertinere? Super quo decernimus: Episcopo plenam et privatam jurisdictionem competere in parochianos, ad eundemque episcopum pertinere, non solum propriam auctoritatem et consensum (praevio examine per se ipsum vel per vicarium suum faciendo) interponere, quotiescumque superior hujusmodi generalis aliquem sive saecularem sive regularem parochum seu curatum, etiam ad nutum amovibilem, ad exercendam in praedictis ecclesiis animarum curam personarum saecularium deputare voluerit, sed etiam si episcopus hujusce parochiae regimen a supra dictis parochis exemptis sive saecularibus sive regularibus, non recte administrari cognoverit; posse ipsum et aliquando etiam debere pro sui officii munere apud superiorem generalem instare, ut parochum seu curatum hujusmodi ab animarum cura removeat; impetrata quoque quatenus opus sit, apostolicae sedis auctoritate, si nempe Generalem praedictum aut reluctantem aut paracho plus aequo faventem invenerit.*

Die 6. Novembris 1744.

(Bull. Bened. XIV. t. I. pag. 432.)

41) Eccles. regul. non curat.

Ad dub.: An liceat Episcopis visitare altaria regularium Ecclesiarum, quibus cura animarum personarum

saecularium non incumbit, aut loca, ubi in iisdem Ecclesiis asservatur sanctissimum Eucharistiae sacramentum, vel ubi audiuntur confessiones personarum saecularium?

S. C. resp.: Episcopis non licere visitare altaria ecclesiarum regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum saecularium, nec loca, ubi in iisdem ecclesiis asservatur sanctissimum Eucharistiae sacramentum, vel ubi confessiones personarum saecularium audiuntur.

Die 5. Feb. 1622.

(Bull. r. t. III. p. 453. Ed. Luxbg.)

Episcopum visitare posse *jure deleg.* quascumque ecclesias saeculares intra fines dioecesis existentes, etiamsi ad regulares pertineant, dummodo tamen deserviat per saeculares.

S. C. C.: die 15. Feb. 1696.

42) Ecclesiae a Vicario gener. facienda.

Vd.: *Visit. Episcopi.* (subdeleg.)

43) Ab Episcopo facienda.

a) Associatio Canonicorum.

In occasione solemnium visitationis Canonici collegiatae Liburni tenentur associare et reassociare archiepiscopum processionaliter cum clero et cruce et accedere ad habitationem, quando vult pergere ad ecclesiam solemniter celebraturus itemque cum clero et cruce comitari eum usque ad domum. Ad hanc associationem, in qua debent anteire archiepiscopum, tenentur toties quoties ille pontificaliter accedit ad ecclesiam. n. 3026 ad 1-6. die 24. Jul. 1683.

Ad dubium: An capitulum et Canonici collegiatae Minorissae teneantur recipere processionaliter in porta dicta

civitatis episcopum Vicen. quotiescunque accedit pro facienda confessione et an episcopus possit idem capitulum censuris aliisque poenis compellere in casu?

S. C. resp.:

Negative ad utrumque, nempe non teneri nec posse cogi, nisi prima vice. n. 3624 ad 1 et 2 die 18. Mart. 1702.

b) Capellae regul.

Montis Regalis.

(Conc. Tr. C. 8. S. 7. de Refor.)

Vd.: p. 873. n. 8. 9.

Patres Carthusiani Casularum habent in dioecesi Montis regalis quamdam granciam vocatam *Consovero*, quae habet capellam annexam sub titulo Beatae Mariae Virginis ad Nives. Capella haec habebat januam in via publica, sed anno 1699 eadem clausa fuit relictis tantum duabus lateralibus fenestris crate ferrea munitis et ostio aperto intra ambitum granciae. Capellae huic inservit sacerdos saecularis, qui celebrat missam diebus festis et eleemosynam recipit a colonis patrum et ab aliis personis ejusdem regionis.

Procul ab hac grancia per milliare circiter habent iidem patres habitationem et in ea semper degit unus ex ipsis sacerdos, qui appellatur procurator, una cum aliquibus fratribus conversis pro agrorum cultura et in hac habitatione adest sacellum pro missae celebratione. Capella sub titulo s. Mariae ad Nives alias fuit visitata ab Ordinario, cumque hodie super visitatione exorta sit controversia, disputandum proponitur dubium ad calcem restrictus referendum.

Juxta sac. Concilium sess. 7. cap. 8. de reformat. subjiciuntur episcopi visitationi ecclesiae, quae pertinent ad regulares et ab eis dependent, si illis per sacerdotes saeculares deser-

viatur, uti late firmavit Rota in Firmana jurisdictionis 15. Apr. 1701 coram bon. mem. Molines et fuit resolutum in hac sac. Congregatione in Licien. visitationis 23. Jun. 1725.

Loquendo de granciis monasteriorum, eadem de jure communi sunt exemptae a jurisdictione Ordinarii, qui idcirco prohibetur exigere procuratorem ab oratoriis, quae in illis existunt juxta textum in cap.: *ultimo* de capellis monachorum. Quo attento, si procuratio est prohibita etiam prohibita dici debet visitatio, uti late arguuntur *Fagnan.* in opusculo de granciis impresso ad cap. „auctoritate“ de censibus n. 4. et seqq. Venetae Impressionis.

Sed res haec aliter se habet attentis posterioribus constitutionibus tum Innocentii X. tum Alexandri PP. VII.; ab hoc etenim declaratum fuit, quod subsunt visitationi et jurisdictioni Ordinarii ecclesiae conventuum et capellae granciarum, sive in eis degant conversi pro agrorum cultura sive non, juxta ejusdem Alexand. constitutionem 4. bull. tom. 6., et ab hac visitatione exemptae sunt solum granciae, quae sunt domus rurales sive praedia rustica, in quibus degunt conversi pro agris colendis, sed absque eo quod sit in his ecclesia vel publicum oratorium; teste *Fagnan.* loco citato.

In terminis ecclesiae campestris s. Mariae de Albiano Placentinae dioecesis, quae erat grancia conventus PP. Carmelitarum ejusdem civitatis sacra congregatio die 17. Aug. 1726 et die 11. Jan. 1727 censuit: *Esse visitandam ab Ordinario sed jure delegato.*

Difficultus autem specialis in casu, qui proponitur, consistit in ostio ecclesiae, quod amplius non est apertum in via publica sed in grancia; videndum est etenim an id fieri potuerit, et an etiam si factum sit prodesse valeat?

Quibus stantibus dignabuntur EE. VV. decernere:

An episcopus Montis regalis possit visitare capellam ruralem sub titulo B. M. V. ad nives existen. in sua dioecesi in finibus loci Morosii et nuncupat. „alla porta“ sive in regione di Consovero in casu?

S. C. resp.:

Affirmative et portam esse aperendam versus viam publicam.

Die 8. Feb. et 15. Mart. 1727.

c) Comitatus.

Vd.: p. 943. Annot. circa 12.

Ad dub.: An episcopo visitanti possit praefigi personarum ejus comitatus?

S. C. C. resp.: Arbitrio et conscientiae episcopi ad formam concilii et ad mentem.

Die 16. Jan. 1722.

Ad dub.: Qualis debeat esse comitatus ejusdem Episcopi visitantis ad effectum praestationis victualium?

S. C. C. resp.: Episcopum debere esse contentum de moderato ac modesto equitatu ac famulatu.

Die 14. Dec. 1654.

Pro visitatione facienda eligi solent ab episcopo duo convitatores satis experti et in rebus ecclesiasticis versati, cap. *in singulis* de statu Monachor. et *Extravagant. Debent.* de offic. Ordinarii inter commun.

Non est tamen necessaria talis electio seu assumptio convitatorum seu adjunctorum, sed tantum voluntaria, cum possit episcopus sine illis visitare etiam capitula cathedralium et aliarum majorum ecclesiarum, ut deciditur in Conc. Trident. sess. 6. de reformat. cap. 4 ibi: Per se ipsos vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis; et sic tenet communis doctorum.